

Per la reconstrucció d'un paisatge

SALA, Pere.

L'evolució del paisatge de Sant Feliu de Guíxols. Revisió en clau ambiental de cinc dècades d'aprofitament, transformació i revalorització del patrimoni natural.

Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols / Diputació de Girona. Sant Feliu de Guíxols, 2001.

El sociòleg francès Henri Lefèbvre deia que l'espai és una construcció social. És difícil no compartir aquesta afirmació i, així, entendre que el paisatge és l'obra col·lectiva d'una societat en la seva interacció amb la naturalesa que l'envolta. Per això, durant segles i segles, el paisatge ha estat un factor identitari de cada societat, de les seves capacitats, valors i necessitats, en el qual aquesta es reconeixia i era reconeguda.

L'ambientòleg Pere Sala parteix d'aquesta visió i, per tant, busca els valors naturals i els processos socials que han produït el paisatge de Sant Feliu de Guíxols. També per aquesta perspectiva «lefebvrina», la conclusió a què arriba no pot ser més que agredolça —per dir-ho suau—, ja que el paisatge que estudia, malgrat la seva riquesa i bellesa —reflecteda en el llibre en moltes i excel·lents imatges—, ha perdut bona part dels seus valors natu-

ral i culturals per caure en una alienació que el simplifica i empobreix.

El llibre comença amb una descripció dels elements naturals —vegetació, fauna, geologia i factors climàtics— i culturals del municipi, i especialment de l'espai de l'Ardenya. Una vegada fet aquest exercici, exhaustiu i erudit, l'autor se centra en el canvi que ha experimentat el paisatge des dels primers pobladors, amb especial atenció en els darrers cinquanta anys —període que es justifica per la disponibilitat de fotografies aèries—. En aquesta anàlisi, hi té un paper no gens secundari l'ús dels sistemes d'informació geogràfica i de la teledetecció. En aquest sentit, cal elogiar l'actitud de l'autor davant aquestes tecnologies, que aquí són usades com a instrument molt útil per a l'anàlisi i explicació del territori —d'aquí l'acurada cartografia—, i no com una finalitat *per se*, com sovint passa.

L'evolució del paisatge de Sant Feliu de Guíxols és un llibre necessari. Ho és en

la mesura que revela un patrimoni que, per la seva modèstia i quotidianitat, sovint resta ocult o menysvalorat, una primera condició per a la seva degradació. És un llibre coherent, no un plany, sinó una apel·lació a una societat per tal que reconstrueixi el seu *genius loci*. Només d'aquesta manera es podrà mantenir, reconstruir i crear un paisatge sense ruboritzar-se, en el qual hom es pugui reconèixer amb satisfacció. És, per acabar, un llibre oportú, aparegut quan peces «identitàries» d'aquest territori corren el risc de desaparèixer definitivament.

Joan Vicente Rufi

El teixidor Rigau

RIGAU, Anton M.

El teixit de la memòria. Articles (1946-2000).

Edició a cura de Jordi Galofré. Ed. Família Rigau. Banyoles, 2001. 1.436 pàgines.

Quan un llibre porta, ben barrejats, els combustibles de l'amenitat i l'interès, aquest llibre acaba volant sobre les mans del lector. Això és el que passa amb aquest monumental *El teixit de la memòria*, i dic monumental perquè és un tapís fet i refet amb més de mil quatre-cents pàgines. Jordi Galofré, amb una paciència

i un zel benedictins, s'ha dedicat a l'empresa ingent de recopilar tota l'obra esparsa del traspassat cronista de Banyoles, Anton M. Rigau i Rigau. Per damunt de tot, Rigau va ser un escriptor, un home que va saber recórrer, sense desfonar-se, els camins de la literatura, la història i el periodisme. Va tenir la pruija de voler recollir un temps, i també un país, que anava esllanguint-se, que s'escolava entre les seves mans de cronista avantatjat. El llibre, que ja està exhaurit, s'estructura en sis grans blocs: història; cases, carrers i paisatges; esports; personatges; entrevistes, i tradicions i costums. Sis calaixos per ordenar una infinitat d'articles que, un cop junts, ens donen la justa mesura de la feina que Rigau va fer al llarg del temps. Aquest volum ho té tot: és un rebost perquè els historiadors del futur hi trobin la més variada matèria primera per engegar nous cuinats d'història local, però és, alhora, un deliciós assortiment perquè el lector vagi degustant-lo, sense presses. Llegir-hi, per exemple, una entrevista amb el doctor Mascaró, un home de mitjan segle XIX, ja converteix el llibre en una deliciosa màquina del temps amb la qual deambular per una Banyoles que ja no hi és, i que no tornarà. No sabria amb quin dels blocs quedar-me, francament. Potser perquè aquest compendi

COLOMER, David. *Danys col·laterals*. Barcelona: Quaderns Crema, 2001. 181 p.

COLOMER, Josep; SERRA, Manel. *El Ripollès: coneguem l'entorn de Campdevànol*. Campdevànol: ed. de l'autor, 1999. 144 p.

DÍAZ CAPMANY, Carlos; MUÑOZ LLORET, Josep Maria. *El castell de Sant Ferran de Figueres: la seva història*. Barcelona: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions, 2000. 200 p.

Diversos autors. *II Taller Internacional de Gestión Universitaria. Actas de las ponencias y comunicaciones*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 278 p.

Diversos autors. *Societats pluriculturals i educació: la interculturalitat com a resposta*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 213 p.

FABRÉ, Jaume; SABASTIÀ, Imma. *Costa Brava y Girona*. León: Everest, 1999. 216 p.

FONTANA, Josep. [et al.] *Passat i present, classes d'interpretació*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 169 p.

FONT-MAYOLAS, Sílvia. *Per què els fumadors fumen i els no fumadors continuen sense fumar?* Girona: Universitat de Girona, 2001. 213 p.

Fotoatlas del Baix Empordà, Gironès i la Selva. Barcelona: Planeta, 1999. 144 p.

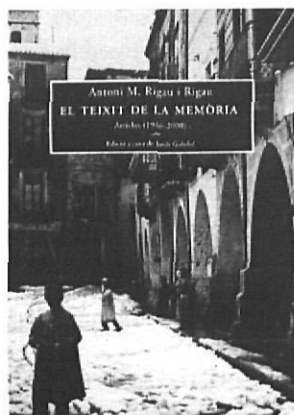
GARCÍA i CORNELLÀ, Dolors. *Festes i tradicions a Girona*. Girona: Ajuntament de Girona, 2000. 101 p.

Girona express. Barcelona: Planeta, 1999. 16 p.

Girona y Costa Brava. Madrid: Anaya-Touring Club, 2001. 132 p.

Gironès: Rutes de Catalunya. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2001. 1 CD-ROM.

GUARDJOLA GIRBAL, Josep. *Polítics del Baix Empordà*. Palafrugell: ed. de l'autor, 1999. 600 p.

monumental d'articles, peces, entrevistes, reflexions i cròniques esdevé, un cop ben soldat, una peça única, una armadura o un tapís per entendre part de la nostra història, per escodrinyar els rostres i les expressions de persones i personatges que han format part del passat de la ciutat, per endinsar-nos en paisatges i racons que formen l'imaginari de la ciutat i, per extensió, de la seva comarca. El millor d'aquest llibre immens en tots els sentits és que no cal començar-lo pel principi: el lector pot ser captivat per qualsevol pàgina que trobi obrint-lo a l'atzar.

Els que hem tingut la sort de conèixer el seu autor i d'haver-lo escoltat en moltes ocasions,estic segur que llegint i rellegint aquest recull tindrem l'estranya sensació de sentir, novament, la seva veu. Galofré, doncs, se n'ha sortit, amb l'empresa.

Miquel Aguirre

Un roc a la faixa

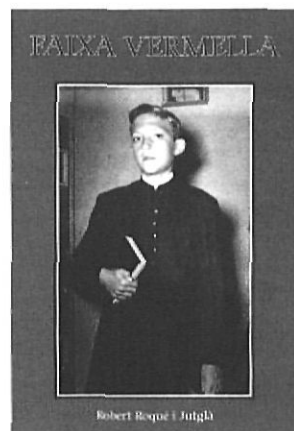
ROQUÉ I JUTGLÀ, Robert.

Faixa vermella.

GISC. Grup d'Informadors Sardanistes de Catalunya.

Girona, 2001. 158 p.

El curs 1962-63 va ser l'últim en què els gironins vam poder veure pel carrer els seminaristes més petits amb sotana i faixa vermella (els que la portaven blava, que perdurà un temps més, eren els del Seminari Major). Que l'any següent ja no fos així va ser un dels signes que el Concili Vaticà II estava en marxa i s'iniciava l'aggiornamento de l'Església. En el Seminari Menor també hi va haver un canvi: Mn. Xavier Xuclà va substituir el Dr. Miquel Bosch, que havia estat el rector els últims deu anys. Per a qui va estar al seminari i, com jo, va poder portar ni que fos per un curs la faixa vermella, el llibre de Robert Roqué li proporciona moltes dades que li servirien d'orientació si mai s'atrevis a fer semblantment: és com tenir un roc a la faixa. Pràcticament, només li caldria introduir-hi les seves experiències personals. L'entorn seria si fa no fa el mateix. És evident que hi ha personatges —mossens, el director, prefectes, professors— que canvien, que ja havien plegat, i d'altres que s'hi mantingueren encara un temps més. *Faixa vermella* reflecteix prou bé el que era el seminari d'aquella època, i dona algunes claus del que es produí poc temps després.

Tot i que fa anys que conec Robert Roqué, la primera sorpresa va ser saber que també havia estat al seminari. Curiosament, no ho havíem comentat mai. Per descomptat, no estaria d'acord amb alguns aspectes del llibre, però sí amb el fet que el Seminari Menor, malgrat els condicionants propis d'una institució eclesíastica, ens va proporcionar uns coneixements intel·lectuals i humans diria que de primera magnitud. El seminari també va donar ocasió, a qui tenia els ulls oberts i les orelles netes, de començar a tenir consciència de país. Ni que fos en l'aspecte de la llengua. Recordo perfectament la primera carta que vaig escriure a la meua mare, i que començava amb un «Querida mamá». Em va sonar tan i tan estrany, tan llunyà del meu món, que no vaig tenir més remei que fer la carta en un català macarrònic, estafet, sense cap noció de les regles bàsiques. No en va, poc temps després, vaig fer les